

**Лимар М.В.**

Науково-дослідний інститут публічного права

## ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

У статті сформовано поняття та розкрито зміст публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України. Доведено, що публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України це зовнішній вияв функції виконавчої влади направленої на забезпечення Національної поліції професійними та добросовісними поліцейськими, які належному рівні зможуть виконувати свої професійні обов'язки умовах мирного та воєнного станів. Змістом публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України є розпорядча, виконавча та службова діяльність МВС України центрального апарату підрозділ і поліцейських Національної поліції України. За змістом публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України це: розпорядча діяльність МВС України, МОН України, центрального апарату Національної поліції, керівництво закладів освіти МВС України; виконавча діяльність закладів освіти, їх структурних підрозділів, науково-педагогічних та педагогічних працівників закладів освіти; службова діяльність поліцейських (слухачів), до розділів національної поліції які направити їх на навчання, та самих закладів освіти МВС України щодо дотримання слухачами (поліцейськими) службової дисципліни та іншого порядку проходження служби в Національній поліції України. З'ясовано, що первинна професійна підготовка здійснюється прийнятими вперше на службу поліцейськими для набуття необхідних навичок для виконання повноважень. Вона проводиться відповідно до освітніх програм, затверджених Міністерством освіти та науки України, та Положенням про організацію цього процесу, ухваленим Міністерством внутрішніх справ України. Публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України під час воєнного стану обумовлені адаптацією процесів навчання та діяльності Національної поліції до вимог Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Коли внутрішньо-організаційна та зовнішньо-організаційна адміністративна діяльність Національної поліції в таких умовах вже визначені загальними тенденціями діяльності правоохоронних органів в умовах відбиття повномасштабного російського терористичного вторгнення. Основні особливості включають спрощений порядок присвоєння звань, носіння однострою та скорочення етапів служби. Оптимізацію професійного навчання мають на меті адаптацію системи навчання до умов воєнного стану. Важливим є інтегрування гнучких механізмів та гарантій для забезпечення поліцейським оптимальних умов служби в таких умовах.

**Ключові слова:** адміністративна діяльність, виконавча влада, воєнний стан, заклад освіти, контроль, МВС України, освітня програма, поліцейський, службове право.

**Постановка проблеми.** Національна поліція України переживає значні трансформації у рамках воєнного стану та відповідних змін у правоохоронній системі. Відповідно публічне адміністрування професійного навчання вимагає від наукової спільноти визначити ефективні засади та інструментарій навчання в нових умовах. Збільшується розуміння того, що новітня система професійного навчання адаптуючись до умов воєнного стану стає важливим чинником готовності правоохоронців забезпечувати національну безпеку та оборону України. Розробка ефективних протоколів професійного навчання впливає на здатність поліції забезпечувати безпеку громадян.

Потреба суспільства у професійних та добросовісних поліцейських, зміни в нашій державі та технологічний розвиток вимагають нових навичок та компетенцій від поліцейських. В цьому аспекті удосконалення публічного адміністрування професійного навчання може давати відповіді та питання, як забезпечувати формування компетентних та добросовісних кадрів для Національної поліції України.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** До публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України звертали свою увагу вчені О. Алексєєв, І. Балабан, А. Берлач, Р. Бузунов, О. Буханевич, В. Галунько,

М. Горелов, О. Гулак, П. Діхтієвський, Л. Коваленко, О. Кузьменко, С. Легуша, В. Поливанюк, О. Ситников, С. Стеценко, О. Цуркан та ін. Проте вони безпосередньо аналізованої нами проблематики не торкалися, присвятивши свої наукові пошуки найбільш загальним спеціальним або суміжним викликам. Отже, аналіз публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України має важливе значення для подальшого розвитку правоохоронної системи України та забезпечення її готовності до викликів у різних умовах.

**Постановка завдання.** Мета статті полягає в тому щоб на основі теорії адміністративного права, теорії службового права, доктринальних знань та чинного законодавства розкрити зміст та поняття публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України

**Виклад основного матеріалу.** Відповідно до законодавства України про Національну поліцію, навчання поліцейських складається з кількох етапів основної професійної підготовки, вищої освіти в спеціалізованих навчальних закладах, післядипломної освіти та службової підготовки. Остання включає систему заходів для утримання та оновлення знань, навичок та умінь поліцейського, враховуючи оперативну обстановку та особливості його службової діяльності [1].

У теорії адміністративного права публічне адміністрування, розглядане як форма реалізації публічної влади, визначається як діяльність адміністративних органів, що представляє зовнішній аспект виконання завдань (функцій) виконавчої влади. Ця діяльність спрямована на задоволення публічного інтересу та відрізняється від законодавчої, судової та політичної сфер діяльності. За змістом, публічне адміністрування поділяється на такі види: адміністративні послуги, коли адміністративні органи повинні максимально задовольняти права, свободи та законні інтереси фізичних осіб та права і законні інтереси юридичних осіб; розпорядча діяльність, в рамках якої адміністративні органи видають підзаконні нормативно-правові акти на основі законів, уточнюючи та деталізуючи їх перед правозастосуванням; виконавча діяльність адміністративних органів, спрямована на безпосереднє здійснення правозастосування через прийняття та виконання адміністративних актів на основі юридичних фактів та конкретних норм адміністративного права, а також здійснення фактичних дій та використання інших інструментів публічного адміністрування [2].

В аналізованій нами сфері зміст публічного адміністрування має, на наш погляд, певні осо-

бливості. Що стосується розпорядчої та виконавчої діяльності то без всякого сумніву цей напрям публічного адміністрування активно здійснюється спеціальними адміністративними органами. Звертаючись до інституту надання адміністративних послуг можна зазначити що у широкому розумінні надання освітніх послуг закладами освіти Національної поліції України за певним ознаками є такими що притаманні адміністративним послугам. Проте, складність та ієрархічна підпорядкованість управлінського зв'язку поліцейський (здобувач), підрозділ, який направив поліцейського на навчання та заклад професійного навчання в Національній поліції України дає можливість стверджувати що за більшість ознак такі адміністративно-правові відносини характеризуються норма Закону України «Про адміністративні послуги», а нормами службового права. Так як регулюють один з елементів службової діяльності професійного публічного працівника – поліцейського [3].

Отже, змістом публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України: є розпорядча діяльність МВС України, МОН України, центрального апарату Національної поліції, керівництво закладів освіти МВС України; виконавча діяльність закладів освіти, їх структурних підрозділів, науково-педагогічних та педагогічних працівників закладів освіти; службова діяльність поліцейських (слухачів), до розділів національної поліції які направити їх на навчання, та самих закладів освіти МВС України щодо дотримання слухачами (поліцейськими) службової дисципліни та іншого порядку проходження служби в Національній поліції України.

Публічне адміністрування професійної освіти поліцейських підлягає регулюванню на основі загальних та спеціалізованих нормативно-правових актів. Це регулювання відбувається відповідно до Конституції України та законодавства, зокрема «Про Національну поліцію», «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», та «Про професійний розвиток працівників». Також враховуються норми постанов Кабінету Міністрів України, такі як «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». Важливі нормативні акти також включають Національний класифікатор України ДК 003:2010 «Класифікатор професій», затверджений Держспоживстандартом України, а також накази Міністерства освіти і науки України та МВС України, зокрема «Про розроблення Державних стандартів професійно-технічної освіти на основі компетентнісного підходу» та «Про затвердження кваліфікаційної

характеристики професії 5162 Поліцейський (за спеціалізаціями)» [4].

Паралельно та взаємопов'язано в юридичній літературі певна увага приділялась публічного адміністрування професійного навчання в Національній поліції України в тих чи інших аспектах. Так О. Цуркан розкрив, що механізм адміністративно-правового регулювання професійного навчання поліцейських, спрямованого на подальше вдосконалення структурних елементів, які його утворюють і, в першу чергу: правових основ кадрової політики в МВС України та Національної поліції, правових основ організації управління професійною освітою; правового статусу суб'єктів організації управління професійною освітою [5]. В. Балабан адміністративно-правове забезпечення професійного навчання поліцейських [6], Р. Бузунов адміністративно-правове регулювання кредитно-модульної системи організації навчального процесу в Вищих навчальних закладах системи МВС [7], О. Алексєєв оптимізація криміналістичної підготовки слідчих в системі МВС України [8], М. Горелов організаційно-правові основи діяльності слідчих підрозділів ОВС України [9], С. Легуша сутність, функції і механізм правового виховання курсантів вищих навчальних закладів МВС України [10].

Отже, у доктринальних дослідженнях останніх років найбільш актуальними були питання адміністративно-правового механізму регулювання професійного навчання поліцейських, сутності, функції та механізму правового виховання курсантів навчальних закладів МВС України, адміністративно-правового забезпечення професійного навчання поліцейських, адміністративно-правового регулювання кредитно-модульної системи навчального процесу, організаційно-правові аспекти навчання діяльності слідчих підрозділів.

Переходячи до класифікації форм професійне навчання слід зазначити що, первинна професійна підготовка здійснюється, тоді коли поліцейські, які вперше прийняті на службу в поліції, з метою набуття спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, зобов'язані пройти первинну професійну підготовку за відповідними освітніми програмами Міністерства освіти та науки України [4] та Положенням про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яке затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 617 від 29 вересня 2022 року [11]. За результатами успішного закінчення навчання за програмами (планами) первинної професійної підготовки поліцейському

видається документ зразка, визначеного Міністерством внутрішніх справ України. Поліцейські після успішного закінчення первинної професійної підготовки повертаються до органів (закладів, установ) поліції, з яких вони були направлені на навчання, для подальшого проходження служби в поліції [1].

Отже, первинна професійна підготовка здійснюється прийнятими вперше на службу поліцейськими для набуття необхідних навичок для виконання повноважень. Вона проводиться відповідно до освітніх програм, затверджених Міністерством освіти та науки України, та Положенням про організацію цього процесу, ухваленим Міністерством внутрішніх справ України. Після успішного завершення цього етапу, поліцейські повертаються до органів поліції для подальшого проходження служби.

Підготовка поліцейських у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання здійснюється у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» за державним замовленням з урахуванням специфічних умов навчання, які здійснюють підготовку поліцейських на підставі контракту про здобуття освіти, який укладається між навчальним закладом, відповідним органом поліції та особою, яка навчається. Порядок добору, направлення та зарахування на навчання до вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюється відповідно до Порядку добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України, який затверджений Наказом МВС України від 15 квітня 2016 року № 315 [12].

Отже, підготовка поліцейських у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання відбувається згідно з Законом України «Про вищу освіту» за державним замовленням та з урахуванням специфічних умов навчання. Цей процес регулюється контрактом про здобуття освіти, укладеним між навчальним закладом, органом поліції та навчаючою особою. Порядок добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання визначається відповідно до встановленого порядку, яке затверджено Наказом МВС України.

Післядипломна освіта поліцейських здійснюється на загальних засадах, визначених Законом

України «Про вищу освіту», з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про Національну поліцію», і складається з: спеціалізації [13; 14]; перепідготовки [14]; підвищення кваліфікації [15]; стажування [16]. Така підготовка може здійснюватися безпосередньо в підрозділах поліції або в навчальних закладах, у тому числі на договірних умовах. Поліцейські зобов'язані проходити підвищення кваліфікації за відповідним напрямом службової діяльності: не рідше одного разу на три роки; перед призначенням на керівну посаду, у тому числі вищу керівну посаду, ніж займана. За результатами успішного проходження спеціалізації, перепідготовки та підвищення кваліфікації поліцейському видається документ за зразком, визначеним Міністерством внутрішніх справ України.

Отже, у післядипломній освіті поліцейських дотримуються загальних принципів, визначених Законом України «Про вищу освіту», з особливим акцентом на вимоги Закону України «Про Національну поліцію». Ця освіта включає спеціалізацію, перепідготовку, підвищення кваліфікації та стажування, які можуть проводитися в поліцейських підрозділах або навчальних закладах, включаючи умови договорів. Поліцейські зобов'язані проходити підвищення кваліфікації щонайменше один раз за три роки та перед призначенням на керівну посаду, включаючи вищу керівну посаду.

Треба зазначити що аналізовані нами проблематику наносить певну специфіку умови воєнного стану. Адже публічна влада в умовах воєнного стану об'єднує Український народ на оборону держави від російсько-терористичної агресії. Вона характеризується публічністю та обов'язковістю виконання своїх рішень (дій), забезпечується адміністративним владним та сервісним апаратом через нормативно-правове регулювання суспільних відносин щодо захисту Вітчизни від російсько-терористичних військ і забезпечення прав, свобод та інтересів громадян [17]. Характеристика діяльності правоохоронних органів під час воєнного стану визначається законодавством, зокрема Законом України «Про правовий режим воєнного

стану». Дії органів залежать від завдань та оперативної обстановки, що вимагає складання спеціальних планів. Однак загальні тенденції регулюються на законодавчому рівні, і внутрішньо-організаційна та зовнішньо-організаційна адміністративна діяльність Національної поліції під час воєнного стану вже визначені. Основні особливості включають спрощений порядок присвоєння звань, спрощений носіння однострою та скорочення етапів служби. Запропоновано оптимізувати професійне навчання поліцейських, враховуючи особливості воєнного стану, зокрема, призупинити навчання в цей період та дозволити призовникам відстрочку на весь термін служби [18].

Отже, публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України під час воєнного стану обумовлені адаптацією процесів навчання до вимог Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Коли внутрішньо-організаційна та зовнішньо-організаційна адміністративна діяльність Національної поліції в таких умовах визначається тенденціями діяльності правоохоронних органів щодо відбиття повномасштабного російського терористичного вторгнення. Основні особливості включають спрощений порядок присвоєння звань, носіння однострою та скорочення етапів служби. Оптимізацію професійного навчання, адаптація системи навчання до умов воєнного стану. Важливим є інтегрування гнучких механізмів та гарантій для забезпечення поліцейським оптимальних умов служби в таких умовах.

**Висновки.** В цілому слід зазначити, що публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України це зовнішній вияв функції виконавчої влади направленої на забезпечення Національної поліції професійними та добросовісними поліцейськими, які на належному рівні зможуть виконувати свої професійні обов'язки в умовах мирного та воєнного станів. Змістом публічне адміністрування професійного навчання в Національній поліції України є розпорядча, виконавча та службова діяльність МВС України, МОН України, центрального апарату, підрозділів і поліцейських Національної поліції України.

#### Список літератури:

1. Про національну поліцію. Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
2. Галуцько В., Діхтєвський П., Гулак О., Коваленко Л., Кузьменко О. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні: навчальний посібник : у 2-х томах. Том 1. Загальне адміністративне право. Особливе адміністративне право / за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. Київ, 2024. 820 с.
3. Поняття державного службовця. Галуцько В., Стеценко С., Берлач А., Буханевич О., Ситников О. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. С. 426.

4. Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти. СП(ПТ)О 5162.0.84.24–2018. Професія: Поліцейський (за спеціалізаціями). Код: 5162. Кваліфікації: поліцейський (за спеціалізаціями). Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 21 червня 2018 р. № 669. Київ, Міністерство освіти і науки України, Міністерство соціальної політики України, 22 с.
5. Цуркан О. Адміністративно-правові засади професійного навчання поліцейських: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Кривий Ріг, 2019. 20 с.
6. Балабан І. Адміністративно-правове забезпечення професійного навчання поліцейських: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Донець. юрид. ін-т МВС України. Кривий Ріг, 2019. 16 с.
7. Бузунов Р.А. Адміністративно-правове регулювання кредитно-модульної системи організації навчального процесу (в ВНЗ системи МВС) : Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2007. 17 с.
8. Алексеев О.О. Оптимізація криміналістичної підготовки слідчих в системі МВС України : Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2004. 19 с.
9. Горелов М.О. Організаційно-правові основи діяльності слідчих підрозділів ОВС України : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2008. 19 с.
10. Легуша С.М. Сутність, функції і механізм правового виховання курсантів вищих навчальних закладів МВС України : Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2002. 17 с.
11. Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських. Затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 617 від 29 вересня 2022 року. Верховна рада України. 2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1230-22#Text>
12. Порядок добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України, який затверджений Наказом МВС України від 15 квітня 2016 року № 315. *Верховна Рада України*. 2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0668-16#Text>
13. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України. Затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 50 від 26 січня 2016 року. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 лютого 2016 року за № 260/28390. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text>
14. Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції. Затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 1625 від 24 грудня 2015 року. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 року за № 76/28206. 2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>
15. Порядок підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. Затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 412 від 26 травня 2020 року. зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 червня 2020 року за № 496/34779. *Верховна Рада України*. 2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0496-20#Text>
16. Положення з організації стажування керівного і педагогічного складу училищ професійної підготовки працівників міліції та навчальних центрів підготовки працівників органів внутрішніх справ у вищих навчальних закладах МВС України. Затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 773 від 12 серпня 2013 року зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 серпня 2013 року за № 1476/24008. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1476-13#Text>
17. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.
18. Поливанюк, В.Д. Особливості діяльності підрозділів Національної поліції під час запровадження воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 6. Доступно за посиланням: [http://www.lsej.org.ua/6\\_2022/99.pdf](http://www.lsej.org.ua/6_2022/99.pdf)

#### **Lymar M.V. THE CONCEPT AND CONTENT OF PUBLIC ADMINISTRATION OF PROFESSIONAL TRAINING IN THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE**

*The article forms the concept and reveals the content of public administration of professional training in the National Police of Ukraine. It has been proven that the public administration of professional training in the National Police of Ukraine is an external manifestation of the function of the executive power aimed at providing the National Police with professional and honest policemen who will be able to perform their professional duties at the proper level in peacetime and wartime conditions. The content of the public administration of professional training in the National Police of Ukraine is administrative, executive, and service activities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of the central apparatus of the units and police officers of the National Police of Ukraine. According to the content, the public administration of professional*

*training in the National Police of Ukraine is: administrative activities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the central apparatus of the National Police, management of educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine; executive activity of educational institutions, their structural subdivisions, scientific-pedagogical and pedagogical workers of educational institutions; service activities of police officers (trainees), to the divisions of the national police that will send them for training, and the educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine themselves regarding compliance by trainees (police officers) with official discipline and other procedures for completing service in the National Police of Ukraine. It was found out that initial professional training is carried out by police officers recruited for the first time to acquire the necessary skills to perform their duties. It is conducted in accordance with the educational programs approved by the Ministry of Education and Science of Ukraine and the Regulation on the organization of this process, approved by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. The public administration of professional training in the National Police of Ukraine during martial law is conditioned by the adaptation of training processes and activities of the National Police to the requirements of the Law of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law". When the intra-organizational and external-organizational administrative activities of the National Police in such conditions are already determined by the general trends of the activity of law enforcement agencies in the conditions of repelling a full-scale Russian terrorist invasion. The main features include a simplified procedure for assigning ranks, wearing a uniform, and shortening the stages of service. Optimization of professional training is aimed at adapting the training system to the conditions of martial law. It is important to integrate flexible mechanisms and guarantees to ensure optimal service conditions for police officers in such conditions.*

**Key words:** *administrative activity, control, educational establishment, educational program, executive, martial law, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, policeman, service law.*